

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3406

Vragen van het lid **Van Haga** (Groep Van Haga) aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *de wereldwijd dalende geboortecijfers en de mogelijke oorzaken daarvoor* (ingezonden 13 juli 2023).

Antwoord van Minister **Kuipers** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 23 augustus 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 3327.

Vraag 1

Bent u op de hoogte van de – wereldwijde – berichtgeving en statistieken aangaande dalende geboortecijfers, sinds het begin van 2022?^{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Zijn er, anders dan waarschijnlijkshypotheses, inmiddels wetenschappelijk onderbouwde verklaringen voor de dalende geboortecijfers in een groot deel van de wereld en meer specifiek voor Nederland? Zo nee, gaat er hiernaar (internationaal) breed onderzoek gedaan worden? Indien dat niet het geval is, bent u dan bereid om hier in Nederland een onderzoek naar te starten?

¹ NOS, 4 januari 2023, «CBS: voor het eerst sinds 1900 minder geboorte dan sterfte in Nederland» (<https://nos.nl/artikel/2458630-cbs-voor-het-eerst-sinds-1900-minder-geboorte-dan-sterfte-in-nederland>)

² Maurice de Hond, 13 juli 2022, «Wat is er aan de hand met de geboortecijfers?» (<https://www.maurice.nl/2022/07/13/wat-is-er-aan-de-hand-met-de-geboortecijfers/>).

³ NJi, 2 juni 2023, «Cijfers over geboorte» (<https://www.nji.nl/cijfers/geboorte>).

⁴ Twitter, 3 juli 2022 (<https://twitter.com/BirthGauge/status/1543376177657692161>).

⁵ Twitter, 1 juli 2023 (<https://twitter.com/BirthGauge/status/1674906307000762370>).

⁶ CBS, 30 juni 2023, «Bevolkingsontwikkeling; regio per maand» (<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/37230ned/table>).

⁷ Globalresearch, 16 februari 2023, «Birth Rates Plunge in Heavily Vaccinated Countries» (<https://www.globalresearch.ca/birth-rates-plunge-heavily-vaccinated-countries/5809579>).

Antwoord 2

De trend van dalende geboortecijfers past in de theorie van de demografische transitie, een empirische wetmatigheid hoe zowel geboorte als sterfte zich ontwikkelen in de tijd, in vier fasen:

- In de eerste fase, karakteristiek voor pre-industriële samenlevingen, zijn zowel geboorte als sterfte hoog en groeit de bevolking nauwelijks.
- In de tweede fase daalt de sterfte maar zijn geboorten nog steeds hoog, waardoor de bevolking sterk groeit.
- In de derde fase daalt ook het aantal geboorten, zodat de groei afvlakt.
- In de vierde fase zijn zowel geboorte als sterfte laag, waardoor de bevolking nauwelijks meer groeit of zelfs krimpt, zoals nu in Nederland⁸, Europa als geheel, Japan en ook in China.

Er wordt wereldwijd al decennialang vanuit verschillende onderzoekdisciplines onderzoek gedaan naar de verschillende redenen waarom het geboortecijfer daalt tijdens de transitie van hoog geboorte- en sterftecijfer naar een laag geboorte- en sterftecijfer.⁹ Hieruit blijkt dat het geboortecijfer daalt als gevolg van complexe en onderling verbonden sociaaleconomische factoren die de voortplantings-beslissingen beïnvloeden. Omdat daar al veel onderzoek naar is en wordt gedaan, ga ik niet een nieuw onderzoek starten.

Vraag 3

Houdt u rekening met de mogelijkheid dat het coronabeleid (bijvoorbeeld omdat vrouwen in de vruchtbare leeftijd hun kinderwens hebben uitgesteld) en/of de coronavaccinaties invloed hebben (gehad) op de geboortecijfers? Zo ja, kunt u dan uiteenzetten op welke manier(en) het beleid en de vaccinaties volgens u zouden kunnen hebben bijgedragen aan de afname van het aantal (levend)geborenen in Nederland en daarop reflecteren? En bent u voornemens om een impactanalyse te maken van de (mogelijke gevolgen) van het coronabeleid op de geboortecijfers in Nederland?

Antwoord 3

Ondanks een dalende trend in de geboortecijfers was er volgens het CBS in 2021, midden in de COVID-19-pandemie, juist een toename van het aantal geboortes.¹⁰ Zoals aangegeven in mijn antwoorden op de schriftelijke vragen van het lid Van Haga (Groep Van Haga) van 31 augustus 2022¹¹, verlaagt vaccinatie tegen COVID-19 daarnaast het risico op ernstige (levensbedreigende) zwangerschapscomplicaties door COVID-19. Diverse internationale onderzoeken tonen aan dat COVID-19-vaccinatie tijdens de zwangerschap veilig is voor zowel moeder als kind. Ook laten buitenlandse onderzoeken geen negatieve effecten van de coronavaccins op de vruchtbaarheid zien.¹² Ik zie dan ook geen aanleiding om een impactanalyse te maken van de gevolgen van het coronabeleid voor de geboortecijfers in Nederland.

Vraag 4

Aangezien de European Medicines Agency (EMA) heeft onderkend dat de coronavaccinaties cyclus- en menstratieproblemen kunnen veroorzaken¹³, zoals bijvoorbeeld hevige menstratiebloedingen, is het dan mogelijk dat

⁸ In 2022 zijn er in Nederland meer mensen overleden dan geboren; als gevolg van migratie stijgt het bevolkingsaantal nog wel: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85496NED/table?dl=94969>

⁹ Zie bijvoorbeeld: Sleebos, J. (2003). Low Fertility Rates in OECD Countries: Facts and Policy Responses. *OECD Labour Market and Social Policy Occasional Papers 15*. <https://doi.org/10.1787/568477207883>;

Mason, K. O. (1997). Explaining Fertility Transitions. *Demography 34*(4). <https://doi.org/10.2307/3038299>;

Lesthaeghe, R. (2010). The Unfolding Story of the Second Demographic Transition. *Population and Development Review 36*(2). <https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2010.00328.x>

¹⁰ CBS (17 november 2021). «Hoogste aantal geboorten in 10 jaar tijd». <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/46/hogste-aantal-geboorten-in-10-jaar-tijd>

¹¹ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 341

¹² Zie: RIVM. «3. COVID-19-vaccinatie tijdens de zwangerschap». Uitvoeringsrichtlijn COVID-19-vaccinatie (versie 4.4). <https://lci.rivm.nl/richtlijnen/covid-19-vaccinatie#3-covid-19-vaccinatie-tijdens-de-zwangerschap>

¹³ NRC, 30 oktober 2022, «Menstruatiestoornis na vaccinatie: «onderzoek de klachten van vrouwen goed» (<https://www.nrc.nl/nieuws/2022/10/30/vrouwen-zijn-meer-dan-hun-fertiliteit-a4146742>).

deze menstruatieproblemen resulteren in een afname van de algemene vruchtbaarheid in Nederland? Zo nee, waarom niet, aangezien verstoringen van de menstruatiecyclus inherent zijn aan verminderde vruchtbaarheid?

Antwoord 4

Het *Pharmacovigilance Risk Assessment Committee* (PRAC) van het EMA concludeerde dat er een aanneembare mogelijkheid is dat hevig vaginaal bloedverlies kan worden veroorzaakt door vaccinatie met de vaccins van BioNTech/Pfizer en Moderna.¹⁴ Dit is daarom als mogelijke bijwerking aan de bijsluiters toegevoegd. Het PRAC geeft aan dat menstruatiestoornissen in het algemeen veel voorkomen door uiteenlopende oorzaken, en dat er geen aanwijzingen zijn dat deze bijwerking een negatief effect heeft op de vruchtbaarheid.

Vraag 5

Heeft u zicht op het percentage vrouwen in Nederland dat waarschijnlijk te maken heeft gekregen met verstoringen in hun menstruatiecyclus na coronavaccinatie en wat de (lange termijn) gevolgen daarvan zijn voor de Nederlandse geboortecijfers?

Antwoord 5

Bijwerkingencentrum Lareb ontving tot eind oktober 2022 in totaal ruim 27.000 meldingen van diverse menstruatieklachten na coronavaccinatie op ongeveer 19,8 miljoen gegeven vaccinaties aan vrouwen. De verstoringen die kunnen optreden herstellen meestal binnen enkele maanden en hebben geen invloed op de vruchtbaarheid.¹⁵

Vraag 6

Weet u of er op dit moment nog (lange termijn) studies gaande zijn naar de mogelijke neonatale en maternale gevolgen van coronavaccins? Zo ja, wat zijn de laatste bevindingen op dit gebied? Zo nee, vindt u dat dergelijke studies opgestart zouden moeten worden, teneinde in kaart te brengen wat de coronavaccins mogelijk voor invloed hebben (gehad) op de vruchtbaarheid?

Antwoord 6

Met het zwangerschapsregister Moeders van Morgen onderzoekt Lareb de veiligheid van de coronavaccins tijdens de zwangerschap. De eerste analyses van meer dan 4.000 zwangere vrouwen die zijn gevaccineerd, duiden niet op een verhoogd risico op het optreden van een miskraam, het vroegtijdig bevallen of het ontwikkelen van ernstige aangeboren afwijkingen bij het kind. Deze resultaten zijn in lijn met de internationale literatuur waar ook geen aanwijzingen zijn gevonden voor een verhoogd risico op nadelige uitkomsten op de zwangerschap of het kind na een COVID-19-vaccinatie tijdens de zwangerschap.

Vraag 7

Onderschrijft u nog altijd de stelling dat er geen aanwijzingen zijn dat de dalende geboortecijfers en coronavaccinatie met elkaar in verband gebracht zouden kunnen worden? Zo ja, hoe onderbouwt u dat, aangezien de wetenschappelijke consensus ook is dat er nog heel erg weinig bekend is over de invloed van deze vaccins op de maternale en neonatale gezondheid en over de menstruatiecyclus en verstoringen daarvan en de gevolgen daarvan op de vruchtbaarheid in het algemeen?

Antwoord 7

Ja, zie mijn antwoorden op vragen 3, 4, 5 en 6.

¹⁴ EMA (28 oktober 2023). «Meeting highlights from the Pharmacovigilance Risk Assessment Committee (PRAC) 24 – 27 October 2022». <https://www.ema.europa.eu/en/news/meeting-highlights-pharmacovigilance-risk-assessment-committee-prac-24-27-october-2022>

¹⁵ Zie: RIVM. «10.2 Mogelijke bijwerkingen». Uitvoeringsrichtlijn COVID-19-vaccinatie (versie 4.4). <https://lci.rivm.nl/richtlijnen/covid-19-vaccinatie#10-2-mogelijke-bijwerkingen>

Vraag 8

Hoe reflecteert u op de openbaargemaakte data van vaccinproducenten, waaruit blijkt dat een significant aantal zwangere vrouwen na hun coronavaccinatie te maken kregen met het intra-uteriene verlies van hun baby's, doodgeboortes, ernstige zwangerschapscomplicaties zoals het losraken van de placenta, of kinderen baarden met (ernstige) aandoeningen of misvormingen?

Antwoord 8

Zie mijn antwoord op vraag 6.

Vraag 9

Heeft u inzicht in het percentage zwangerschappen in Nederland dat sinds de gedocumenteerde daling van het geboortecijfer is geëindigd in een miskraam, een vroeg en/of doodgeboorte, of de geboorte van een kind met gezondheidsproblemen? Zo ja, is hierin een verandering te zien ten opzichte van de jaren daarvoor en hoe verhouden zich deze percentages tot de procentuele daling van de geboortecijfers in Nederland? Is het dalende geboortecijfer hiervoor gecorrigeerd, of moeten deze percentages hiermee nog worden verrekend?

Antwoord 9

Perined is de landelijke organisatie voor perinatale registratie. Zij publiceren jaarlijks de landelijke geboortezorgcijfers, waaronder enkele van de gevraagde aspecten zoals sterftecijfers, cijfers over vroeggeboorte en aangeboren afwijkingen. Cijfers over het jaar 2022 zijn op dit moment nog niet bekend.

Vraag 10

Heeft u vanuit (een deel van) de medische gemeenschap signalen gekregen dat er reden tot zorg over onderzoek naar de geboortecijfers en/of de maternale en neonatale gezondheid in Nederland is? Zo ja, welke partijen hebben hierover constatering gedaan en gemeld en op welke manier is hieraan gevolg gegeven?

Antwoord 10

Nee.

Vraag 11

Indien er meer miskramen, vroeg en/of doodgeboortes zijn en meer kinderen met aandoeningen en afwijkingen worden geboren sinds de gedocumenteerde daling van het geboortecijfer, weet u dan wat hiervan de oorzaken zijn, of is dit vooralsnog onduidelijk? Zo ja, gaat u hierover informatie ophalen bij maternale en neonatale experts en onderzoek doen?

Antwoord 11

Zie mijn antwoord op vraag 9.

Vraag 12

Indien de geboortecijfers de komende jaren niet meer op het oude niveau terugkeren, vindt u dan dat er onderzoek gedaan moet worden naar de oorzaak van de blijven de stagnatie?

Antwoord 12

Zie mijn antwoord op vraag 2.

Vraag 13

Indien het geboortecijfer in Nederland niet aantrekt, wat zijn daarvan dan de lange termijn gevolgen voor de Nederlandse samenleving?

Antwoord 13

In 2020 zijn door het NIDI en het CBS zeven nieuwe bevolkingsvarianten doorgerekend. De resultaten van deze bevolkingsvarianten zijn gepubliceerd in het deelrapport *Bevolking 2050 in beeld: drukker, diverser en dubbelgrijs*. Het kabinet heeft dit rapport op 7 juli 2020 aan uw Kamer aangeboden.¹⁶

Vraag 14

Wat gaat u doen als niet alleen het geboortecijfer Nederland niet aantrekt, maar ook blijkt dat de collectieve vruchtbaarheid van de Nederlandse populatie blijvend en toenemend daalt?

Antwoord 14

Door het kabinet is de Staatscommissie Demografische ontwikkelingen 2050 ingesteld die begin 2024 advies zal uitbrengen over scenario's, mogelijke beleidsopties en handelingsperspectieven met betrekking tot de maatschappelijke gevolgen van de demografische ontwikkelingen.

Vraag 15

Indien er de komende jaren meer zwangerschappen eindigen in een miskraam en/of een vroeg en/of doodgeboorte, en/of er blijvend meer kinderen met gezondheidsproblemen geboren worden in Nederland, welke stappen gaat u dan zetten om de oorzaak daarvan te achterhalen?

Antwoord 15

Het geboortezorgbeleid is gericht op integrale geboortezorg. Ik investeer daarbij in kennis- en kwaliteitsontwikkeling via programma's van ZonMw voor en door de betrokken zorgprofessionals in de sector.

¹⁶ Kamerstuk 35 300, nr. 81